

Ali KARAÖBA

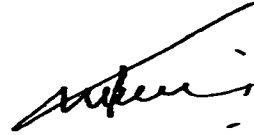
Uşak Milletvekili

Sağlık, Aile, Çalışma Ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanı Sayın Murat Kurum** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince talep ederim. **10/11/2025**

Saygılarımla,

Op. Dr. Ali KARAÖBA

Uşak Milletvekili

Hurda araç programlarının çevresel etkisi, uygulanış biçimi ve hedefleme standartlarına göre büyük farklılıklar gösterebilmektedir. Çevre odaklı uygulamalarda hem hava kalitesi hem de karbon salımı açısından somut iyileşmeler elde edilmesine rağmen bu tür dönüşümlerde doğru planlama ve şeffaf süreç yönetimi oldukça önemlidir. Kamuoyunda “hurda teşviki / hurda araç ÖTV muafiyeti veya indirimi” olarak anılan düzenlemelerin, 25 yaş ve üzeri araç sahiplerine belli koşullarla ÖTV'siz sıfır araç imkânı tanınmasına yönelik bir kanun teklifi üzerinden tartışıldığı, basına yansıyan haberlerde yer almaktadır. Teklife ilişkin ayrıntılar; kapsam, takvim ve bütçe etkisi itibarıyla belirsizliğini korumaktadır.

Türkiye'nin mevcut karbon azaltım hedefleri, Ulaşım Sektörü Emisyon Azaltım Stratejisi ile yakından ilişkilidir. Hurda araçların yenilenmesi süreci, yalnızca vergi muafiyeti üzerinden değil, temiz hava kalitesi, yakıt verimliliği, geri dönüşüm oranı ve yerli üretim katkısı gibi çevresel göstergelerle desteklenmelidir. Bu durum, hurda araç dönüşüm programlarının yalnızca ekonomik

değil, aynı zamanda iklim değişikliğiyle mücadele ve adil dönüşüm politikalarının bir parçası olarak tasarlanması gerektiğini göstermektedir.

Bu dönüşüm doğru uygulanırsa hem doğa hem de dar gelirli aileler için son derece pozitif sonuçlar doğuracaktır. Eski, yakıt tüketimi yüksek ve emisyon oranı fazla araçların trafikten çekilmesi; şehirlerdeki hava kirliliğinin azalmasını, gürültü seviyelerinin düşmesini ve sera gazı emisyonlarının azaltılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda düşük gelirli vatandaşların, ekonomik ömürlerini tamamlamış araçlarını daha verimli ve çevreci araçlarla değiştirme fırsatı elde etmesi mümkündür. Ancak bu süreçte standartlar, teşvik mekanizmaları ve değerlendirme kriterleri net biçimde tanımlanmalı; uygulama, tam şeffaflık ve kamu denetimi altında yürütülmelidir.

Programın çevreye gerçek katkı sağlayabilmesi için hurdaya ayrılan araçların lisanslı sökülme tesislerinde işlenmesi, geri kazanım oranlarının izlenmesi ve tehlikeli atıkların yönetimi büyük önem taşımaktadır. Aynı şekilde, dönüşüm sürecinde düşük gelirli ve dezavantajlı grupların erişimini kolaylaştıracak sosyal kriterlerin belirlenmesi, programın adil bir yapıya kavuşması açısından gereklidir. Türkiye’de planlanan hurda araç düzenlemesinin, yerli otomotiv üretimiyle entegrasyonu, atık yönetimi sistemine katkısı ve şehir bazlı hava kalitesi hedefleriyle uyumu açısından şeffaf biçimde yürütülmesi; hem çevresel hem de ekonomik sürdürülebilirlik için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu bağlamda,

- 1- 2025–2027 döneminde planlanan hurda araç programına paralel olarak; lisanslı sökülme/geri dönüşüm tesisi kapasitesi (yıllık araç, parça, metal, plastik, lastik geri kazanım tonajı) nedir? İl bazında mevcut kapasite/boşluk haritası kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 2- Hurdaya ayrılan araçların tam izlenebilirliği için dijital hurda sertifikası ve şasi numarası bazlı kapatma sistemi kurulacak mıdır?
- 3- Program kapsamında EV/hibrit araç alımlarının payı artarsa; yüksek gerilimli bataryaların ikinci ömür/geri dönüşüm süreçleri için ulusal bir geri kazanım standardı ve üretici sorumluluk şeması tasarımı planlanmakta mıdır?
- 4- Hurda programının hava kalitesi üzerindeki etkisini izlemek için şehir bazlı ölçüm planı ve öncesi-sonrası karşılaştırmalı raporlama süreçleri planlanmakta mıdır?
- 5- Program; düşük gelirli ve kırılgan gruplar lehine farklılaştırılacak mıdır? (Eski dizel/benzinli düşük Euro sınıflarını kullanan ve hava kirliliğinden orantısız etkilenen

haneler için daha yüksek destek, toplu taşıma kartı/elektrikli mikromobilité kuponu gibi alternatifler.)

- 6- İlave araç üretimi-hurdaya ayrımının net karbon bilançosu için yaşam döngüsü analizi yapılacak mıdır? Hedef CO₂ azaltım değeri ve raporlama yöntemi nedir?
- 7- Lisanssız söküm ve kayıt dışı parça ticaretini önlemek için denetim planı nedir? 2020–2024 arasında lisanssız faaliyet nedeniyle yapılan idari işlem/soruşturma sayısı kaçtır?
- 8- Hurda programına başvuran araçların tehlikeli atık (atık yağ, soğutucu gaz, akü asidi) yönetimi için izleme-raporlama şeffaflığı nasıl sağlanacaktır?
- 9- Program, yerel yönetimlerin temiz hava eylem planları ile eşgüdümlü mü yürütülecektir? Pilot şehir/kırmızı alan listesi var mıdır?
- 10- Sosyomekânsal eşitsizlik nedeniyle düşük gelirli bölgelerde araçsızlaşma sonucu erişim sorunları beklenmekte midir? Telafi için toplu taşıma/abonman destekleri planlanmakta mıdır?
- 11- Programın çevresel performansı ve şeffaflığı için yıllık kamu raporu yayımlanacak mıdır? (Toplam hurda, geri kazanım oranları, emisyon etkileri, bölgesel dağılım, usulsüzlük bulguları.)